

weten er wel wat op. Die weten er altijd wat op. En die bereiken ook wel wat. Daar zijn ze practische menschen voor. Maar wat ze dan bereiken is dan ook niets anders, dan dat de ongelooftige opstandigheid verandert in ongelooftige onderwerpenheid. Wereldsch en dood.

Maar Mozes en Aäron weten er geen raad mee. Ze hebben hun plannen en maatregelen niet klaar. Maar zij vallen op hun aangezicht. Ach, daarover haalt ieder zijn schouders op. Dat wordt dan als teken van zwakheid gezien. Maar het is het tegendeel van moedeloosheid. Welgelukzalig het volk, welks leidlieden zoo vallen op hun aangezicht! Die tegenover het ongelooft in het bondsvolk geen ander middel weten, dan het toevlucht nemen tot den Heere. Die zeker geen uitkomst zien in wat dat volk zelf bezit. Maar die alleen hun verwachting bouwen op de goedertierenheid des Heeren.

Maar als Israëls leidlieden op de goedertierenheid des Heeren hopen, zoo doen zij dat in verootmoediging, belijdende de wederspanning van het volk. Ach, er wordt zooveel van reformatie gebabbeld! Maar hier wordt de weg tot ware reformatie geopend. Waar met het aangezicht ter aarde Israëls leidlieden zich voor den Heere verootmoedigen, daar is de waarachtige liefde tot de kerk en daar worden in waarheid de zonden der kerk gezien en genoemd. Dan is daar in de zielen een schreien vanwege de breuke van Sion.

Maar dat spreken van de zonde van het bondsvolk door de gezalfde knechten des Heeren, die met het aangezicht ter aarde tot den Heere toevlucht nemen is van anderen toon, dan gehoord wordt in het smalen dergenen, die heerschappij voeren over het erfdiel des Heeren.

Zoo hebben ook Jozua, de zoon van Nun en Kaleb, de zoon van Jefunne, die behoord hadden tot degenen die het land verspiet hadden, hunne kleederen gescheurd.

Maar zij hebben toen ook hun woord des geloofs weer over het mismoedig volk opgeheven. En zij spraken tot de gansche vergadering der kinderen Israëls, zeggende: het land, door hetwelk wij getrokken zijn, om hetzelve te verspieten, is een uitermate goed land. Indien de Heere een welgevallen aan ons heeft, zoo zal Hij ons in dat land brengen en zal ons dat geven: een land, hetwelk van melk en honig is vloeiende. Alleenlijk zijt tegen den Heere niet wederspanning en vreest gij niet het volk dezes lands, want zij zijn ons brood! hunne schaduw is van hen geweken en de Heere is met ons, vreest hen niet.

Hier staan deze knechten des Heeren in hun hooge roeping.

Dat is het hoogste weeldewerk, waartoe de Heere menschen roept: om tot Zijn volk te spreken van Zijn werk. Dan mogen zij spreken van uitermate goede dingen. Van levensvreugde en levensweelde. Van het land vloeiende van melk en honig. Indien er ergens van levensblijdschap kan gesproken worden, dan is het daar waar de knechten des Heeren spreken tot het bondsvolk. Dan is het daar, waar het verbond gepredikt wordt.

Maar dan is ook dit het kenmerk van het spreken der knechten des Heeren, dat zij handelen over het welgevallen des Heeren. Van het eeuwig welbehagen. Ach, dat welgevallen des Heeren vindt waarlijk zijn verklaring niet in de gegevens, die hij het volk aanwezig zijn. Het staat daarmee juist in zoo scherpe tegenstelling. Het vindt louter verklaring in God zelven, en het stemt ons tot eeuwige verwondering. Maar waar het welgevallen des Heeren gepredikt wordt, daar kan en daar moet ook gepredikt worden de vrede en blijdschap van het leven. Als de Heere een welgevallen in ons heeft, wat zou er dan zijn in hemel of op aarde, wat ons zou kunnen schaden? En dan gaat het in tegen alle wijsheid en berekening der menschen. Als de Heere een welgevallen aan ons heeft, zoo zal Hij ons in dat land brengen en zal het ons geven.

O als wij dat maar geloofden. Als wij dat ook maar geloofden in onzen tijd. Voor ons persoonlijk leven en voor al onze actie over heel de breedte van het leven. Dan zoudt ge eens wat zien! Dan zou de hemel opengaan en de Heere zou Zijn wonderen weer over ons vernieuwen. Zoo heeft Hij het gedaan in de verledene jaren en zoo doet Hij het telkens weer. En het is de hooge roeping van Gods knechten om dat te prediken. Waarlijk niet om door hun wijsheid te trachten hoever ze die Christenen wel brengen kunnen en welke posities ze wel voor hen veroveren kunnen. Maar om het welbehagen Gods uit te roepen. En dan kan er nooit te hoog gegrepen. Dan worden de nederigen vertroost, de tarneergeborenen weder opgericht.

Maar die vertroosting en wederoprichting geschiedt niet dan in den weg der vermaning: alleenlijk zijt tegen den Heere niet wederspanning.

Wat daarin alleen schuilt de oorzaak van onze machteloosheid. Die schuilt nooit in de menigte en in de macht onzer vijanden. Die schuilt nooit in de ongunstige omstandigheden. Maar die schuilt alleen in onze zielehouding tegenover den Heere. In ons ongelooft en vleeschelijk overleg. Daarmede houden wij de goedertierenheden des Heeren van ons af. Daarmede halen wij de magerheid en moedeloosheid over onze ziel.

Wel dan kunnen we onze bewondering niet op voor de mannen van de cultuur!

Dan weten wij precies uit te rekenen, dat onze woorden tegen de hunne niet op kunnen.

En daar hebben wij ook gelijk in.

Maar de oorzaak schuilt hierin, dat wij de heerlijkheid des Heeren niet zien.

Dat wij de prediking niet verstaan van Zijn welgevallen.

O die prediking is zoo anders.

Waarlijk die onderschat de macht van het vleesch niet.

Maar die roept uit: het welbehagen des Heeren. En dan versmelt de goedertierenheid des vleesch.

Vreest niet het volk dezes lands.

Zij zijn ons brood.

Wij zullen ze verteren.

Hun schaduw is van hen geweken.

De Heere is met ons.

En zoo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?

A.

D. S.

KERKELUK LEVEN

Stemmen over toestemmen en instemmen.

In den laatsten tijd worden er nogal eens stemmen vernomen, die zeggen, dat ze U een bepaalde waarheid moeten toestemmen, maar dat zij er niet mee instemmen. Men zegt dan: „theoretisch beschouwd hebt ge gelijk, maar in de praktijk, dan weet ik het nog zoo niet“.

„Het is merkwaardig“, zoo zegt een ander, „wanneer ik de theoretische beschouwing volg, ja dan is er eigenlijk geen speld tusschen te krijgen, „maar toch kan ik er niet mee eens zijn“.

Deze instelling, die wijst op een soort conflict tusschen wat men theoretisch moet aanvaarden en wat men als praktische levenshouding toch de voorkeur geeft, is belangwekkend genoeg om er eens afzonderlijk de aandacht aan te wijden.

Het merkwaardige conflict, dat we hier indiceren, loopt eigenlijk heel de historie door. Het spreekt natuurlijk wel van zelf dat in dit conflict de botsing ligt tusschen het objectieve en het subjectieve. Wanneer men gedwongen wordt een zeker betoog, een zekere theorie toe te stemmen, dan betekent dat, dat men zuiver objectief beschouwd niet anders kan dan de juistheid van het betoog erkennen. Wanneer men dan echter daarna zijn instemming met het geheel toch weer niet wil betuigen, dan betekent dat eigenlijk, dat er subjectieve redenen zijn, waarom men zich aan het objectief als juist erkende niet wil overgeven. Deze conflicthouding kan van groote betekenis zijn, is dat ook in den regel.

Het merkwaardige verschijnsel toch doet zich hier voor, dat de waarheid door dit conflict zowel kan worden gediend als bestreden. Wanneer een handig colporteur van een of andere secte een uitvoerig theoretisch betoog houdt, zogenaamd op schriftuurlijke grondslag, waartegen de eenvoudige buitenman niets weet in te brengen, omdat zijn theoretische visie tenslotte te kort schiet en zijn objectieve kennis niet voldoende is om tegenargumenten te leveren, dan weigert hij toch zich over te geven omdat hij innerlijk overtuigd is, dat er aan het betoog van den colporteur iets ontbreekt.

In zoo'n geval helpt dus de instelling, die we subjectief noemden, den betrokkene om op het goede pad te blijven.

Maar in andere gevallen zal iemand, die een zekere neiging heeft naar reukelijkheid, weigeren een betoog, dat scherp belijnd is en geheel op schriftuurlijke basis wordt opgebouwd, als dwingend te erkennen, omdat hij tenslotte innerlijk niet gebonden is aan de praemissen van het betoog. In dat geval doet de subjectieve tendenz in zijn houding aan de waarheid te kort.

We staan hier voor een uiterst moeilijke kwestie. Eigenlijk kan men wel zeggen, dat hier het typische conflict wordt aangeraakt, dat alle eeuwen door de houding jegens de christelijke levens- en wereldbeschouwing heeft beïnvloed. Althans sinds het verstrijken der Middeleeuwen af begon men te spreken van het recht van het eigen inzicht. Tijdens de Middeleeuwen had men meer in het algemeen genomen de instelling, dat de waarde der dingen lag in het objectieve. De instelling van den individu was tijdens de Middeleeuwen dan ook in de eerste plaats die van het buigen voor wat met objectief gezag kwam. Dit hing ook weer samen met het feit, dat in de Middeleeuwen de waarde van de organisatie (Staat en Kerk) beschouwd werd als de primaire, terwijl het belang en het inzicht van den individu aan dat van het organisme, waarvan hij lid was, ten eenenmale ondergeschikt gezien werd. Wanneer echter het humanisme komt, brengt dat de gedachte van de betekenis van het individuele leven naar voren, en legt het den nadruk op de waarde van de microkosmos, de kleine en toch groote wereld die in den mensche-

lijken individu zelf, leeft en zich beweegt. Zoo wordt de waarde van de persoonlijkheid en van het persoonlijk inzicht gepredikt als een nieuwe waarde, die tegenover de objectieve erkenning moet worden gehandhaafd.

En sindsdien worstelt er in de geestesgeschiedenis des menschen altijd het conflict tusschen objectieve waarheid en subjectieve waarden.

Natuurlijk is zonder meer dat conflict nooit op te lossen. De eenige mogelijkheid om tot een oplossing te komen is deze, dat de mensch de gedachte van de autonomie, die aan het humanistisch streven ten grondslag ligt, loslaat. De mensch is niet zichzelf een wetgever (autonomie) maar hij heeft zich te onderwerpen aan de wet, die van elders komt (heteronomie). Gods wet is het, die zijn leven heeft te beheerschen en Gods openbaring is het die met gezag komt.

Vandaar dan ook dat in het conflict, dat we boven noemden: „het conflict tusschen toestemmen en instemmen“, de moderne tijd geen oplossing weet te geven. Behalve dan wanneer men weer een autoriteit aanneemt, die staat boven den individu. Zoo dient men bijvoorbeeld aan het groepsbelang, het klassebelang, enz., als waarden die boven de betekenis van het individu uitgaan. Feitelijk grijpt men hiernaede terug naar de Middeleeuwsche beschouwing, een beschouwing die weer steun vindt in Grieksche filosofische stroomingen.

In wezen dwingt men daar echter tot simpele onderwerping zondermeer. Immers de subjectieve waarden worden in het als objectief waardevol aangediende niet opgenomen, komen niet tot een versmelting ermee, maar worden er eenvoudig aan onderworpen.

De christelijke levens- en wereldbeschouwing geeft echter wel een oplossing. De objectieve waarheid, die God ons in Zijn Woord geopenbaard heeft, is niet zooals de Middeleeuwen het zagen, een bezit van de Kerk waarvoor de individu heeft te buigen, maar is het levend Woord van God dat organisch ingaat tot het leven van de Kerk, maar ook tot het leven van de enkelingen zelf om hen het leven en hun eigen leven te leeren verstaan. Het is niet zoo, dat we ons hebben te onderwerpen aan de waarheid Gods zoo ongeveer met de houding van: „daar is nu eenmaal niets aan te doen, we moeten maar zwijgen“, neen, de waarheid Gods komt in ons leven als een reformeerende kracht, en dan zóó, dat het licht Gods door ons gezien wordt ook als ons licht, het licht waarbij we zelf wandelen en het licht, dat we weer voor anderen uitstralen.

Vanzelfsprekend betekent dit, dat we het natuurlijk licht dan zien ondergaan. Onze natuurlijke strevingen, onze menselijke verwachtingen gaan daarbij te gronde. Dat is ook de bedoeling, die God heeft met Zijn openbaring. Als de zon schijnt behoeft de kaars niet te branden. Maar hieruit volgt, dat ook het eigenaardige vraagstuk omtrent het conflict tusschen toestemmen en instemmen is op te lossen.

Wanneer er tusschen toestemmen en instemmen een botsing is, moet een van tweeën een element bevatten, dat vreemd is aan datgene, wat God als Zijn waarheid ons bekend gemaakt heeft; dat is duidelijk. Vandaar, dat een christen zoolang er conflict is tusschen datgene wat hij theoretisch moet toestemmen en datgene wat eigenlijk zijn instemming heeft, nooit rust kan hebben. Dit conflict geeft in hem altijd de spanning naar de oplossing. Immers hij kan er geen vrede bij hebben dat hij eigenlijk een gedeeld leven heeft. Het is trouwens strijdig met onzen menscheelijken aanleg om er twee beschouwingen op na te houden, één die we theoretisch poneeren en één die we praktisch gebruiken.

(Ik zeg niet dat deze levenshouding niet bij veel menschen, vooral bij jonge menschen, aanwezig is. Maar daarom is er ook in het leven van zooveel jonge menschen zoo'n ernstig conflict, en daarom vinden zooveel jonge menschen de rust van de geloofsovergave niet. Zij willen de worsteling om de eenheid tusschen toestemmen en instemmen niet aanvaarden en uit vrees voor die worsteling blijven zij in het conflict en wentelen den onvrede over het conflict dan vaak weer af op de objectieve waarheid, op de Kerk, op de dogmatiek enz.)

Wanneer nu een sectarische colporteur bij een eenvoudig mensch komt en die colporteur weet een betoog op te zetten waartegen die eenvoudige met woorden niet kan argumenteeren, zoodat hij theoretisch zal moeten toestemmen, maar hij moet ook weigeren zijn instemming te betuigen, omdat hij gevoelt, dat er in dat betoog toch zooveel is, dat strijdt met zijn binding, dan komt dat omdat de voorwerpelijke waarheid zoozeer ook zijn onderwerpelijk eigendom werd, dat er een eenheid kwam tusschen het licht Gods en het licht waarin hij dagelijks wandelt; ook al kan hij dan misschien door gebrek aan ontwikkeling omtrent dat licht zich niet altijd in begrijpelijke termen uitdrukken, en al kan hij dan niet een handig colporteur van antwoord dienen.

Bij een ge-
hem is
anders
hem le-
Maar
zijn va-
wing-
gebr-
ernstig
lijke w-
bij ied-
lang o-
een ge-
typisch
een g-
houdin-
Nu
ons ze-
Dat
hebben
ons ze-
stig m-
zoeken
dat we
ons ha-

Verke-
Predi-

Onbe-
slig va-
te Drie-
dat (m-
het m-
heel d-

Tot
Kerke-
Ons
„No-
die n-
wordt
Laa-
ik heb-
Doo-
vorige
zegd
was
bever
Belijd
gesch-
wijze
zaak
mag
alzo-
Op
brach-
Paulu-
Ook
leerna-
spoke-
Het
terij
Dat
maar
thuis
Deg-
tride
gerust
geen
ambts
Wel
zwaar
uit on-
werde
kenne
in str-
Als
laats-

Tot
Ik w-
buiten
den m-
is aan-
vallen
Driebe-
En o-
wat hi-
Imm-
dienare
Gelders
G. Ch.
dienare
als bo-
(Christi-
Nu i-
spreker
of niet
opmerk-
of di-
raadsve-
cieel v-
of he-
een pe-
In h-
slag w-
toogd
moeten
overgeg-
meem-

Tot
Ik w-
buiten
den m-
is aan-
vallen
Driebe-
En o-
wat hi-
Imm-
dienare
Gelders
G. Ch.
dienare
als bo-
(Christi-
Nu i-
spreker
of niet
opmerk-
of di-
raadsve-
cieel v-
of he-
een pe-
In h-
slag w-
toogd
moeten
overgeg-
meem-

Tot
Ik w-
buiten
den m-
is aan-
vallen
Driebe-
En o-
wat hi-
Imm-
dienare
Gelders
G. Ch.
dienare
als bo-
(Christi-
Nu i-
spreker
of niet
opmerk-
of di-
raadsve-
cieel v-
of he-
een pe-
In h-
slag w-
toogd
moeten
overgeg-
meem-

Tot
Ik w-
buiten
den m-
is aan-
vallen
Driebe-
En o-
wat hi-
Imm-
dienare
Gelders
G. Ch.
dienare
als bo-
(Christi-
Nu i-
spreker
of niet
opmerk-
of di-
raadsve-
cieel v-
of he-
een pe-
In h-
slag w-
toogd
moeten
overgeg-
meem-

Tot
Ik w-
buiten
den m-
is aan-
vallen
Driebe-
En o-
wat hi-
Imm-
dienare
Gelders
G. Ch.
dienare
als bo-
(Christi-
Nu i-
spreker
of niet
opmerk-
of di-
raadsve-
cieel v-
of he-
een pe-
In h-
slag w-
toogd
moeten
overgeg-
meem-

Tot
Ik w-
buiten
den m-
is aan-
vallen
Driebe-
En o-
wat hi-
Imm-
dienare
Gelders
G. Ch.
dienare
als bo-
(Christi-
Nu i-
spreker
of niet
opmerk-
of di-
raadsve-
cieel v-
of he-
een pe-
In h-
slag w-
toogd
moeten
overgeg-
meem-

Tot
Ik w-
buiten
den m-
is aan-
vallen
Driebe-
En o-
wat hi-
Imm-
dienare
Gelders
G. Ch.
dienare
als bo-
(Christi-
Nu i-
spreker
of niet
opmerk-
of di-
raadsve-
cieel v-
of he-
een pe-
In h-
slag w-
toogd
moeten
overgeg-
meem-

Tot
Ik w-
buiten
den m-
is aan-
vallen
Driebe-
En o-
wat hi-
Imm-
dienare
Gelders
G. Ch.
dienare
als bo-
(Christi-
Nu i-
spreker
of niet
opmerk-
of di-
raadsve-
cieel v-
of he-
een pe-
In h-
slag w-
toogd
moeten
overgeg-
meem-

Tot
Ik w-
buiten
den m-
is aan-
vallen
Driebe-
En o-
wat hi-
Imm-
dienare
Gelders
G. Ch.
dienare
als bo-
(Christi-
Nu i-
spreker
of niet
opmerk-
of di-
raadsve-
cieel v-
of he-
een pe-
In h-
slag w-
toogd
moeten
overgeg-
meem-

Tot
Ik w-
buiten
den m-
is aan-
vallen
Driebe-
En o-
wat hi-
Imm-
dienare
Gelders
G. Ch.
dienare
als bo-
(Christi-
Nu i-
spreker
of niet
opmerk-
of di-
raadsve-
cieel v-
of he-
een pe-
In h-
slag w-
toogd
moeten
overgeg-
meem-

Tot
Ik w-
buiten
den m-
is aan-
vallen
Driebe-
En o-
wat hi-
Imm-
dienare
Gelders
G. Ch.
dienare
als bo-
(Christi-
Nu i-
spreker
of niet
opmerk-
of di-
raadsve-
cieel v-
of he-
een pe-
In h-
slag w-
toogd
moeten
overgeg-
meem-

beweegt. Zoo
lijkheid en van
is een nieuwe
erkenning moet

eestgeschiede-
et tusschen ob-
iarden.
onflikt nooit op
om tot een op-
mensch de ge-
aan het huma-
gt, loslaat. De
ver (autonomie)
en aan de wet,
, Gods wet is
rschen en Gods
ont.

onflikt, dat we
hen toestemmen
d geen oplos-
d wanneer men
staait boven
ijvoorbeeld aan
ang, enz., als
kenis van het
men hiernede
schouwing, een
it in Grieksche

ter tot simpele
de subjectieve
etief waardevol
en niet tot een
e eenvoudig aan

reldbeschouwing
objectieve waar-
openbaar heeft,
het zagen, een
adividu heeft te
d van God dat
i van de Kerk,
selingen zelf om
leven te leeren
ons hebben te
lods zoo onge-
is nu eenmaal
maar zwijgen",
ons leven als
n zoo, dat het
it ook als ons
randelen en het
itstralen.

we het natuur-
natuurlijke stro-
ingen gaan daar-
loeding, die God
de zon schijnt
n. Maar hieruit
ragstuk omtrent
en instemmen

n en instemmen
een element
lgene, wat God
naakt heeft; dat
isten zoolang er
hij theoretisch
eigenlijk zijn in-
nobben. Dit con-
ing naar de op-
vrede bij hebben
en heeft. Het is
schelijken aanleg
te houden, één
en die we prac-

ling niet bij veel
en, aanwezig is,
ven van zooveel
dlict, en daarom
de rust van de
e worsteling om
en instemmen
r die worsteling
sien den onvrede
op de objectieve
natiek enz.)

olporteur bij een
colporteur weet
n die eenvoudige
seren, zoodat hij
n, maar hij moet
betuigen, omdat
toch zooveel is,
komt dat omdat
r ook zijn onder-
en eenheid kwam
licht waarin hij
ij dan misschien
ontrent dat licht
rmen uitdrukken,
ig colporteur van

Bij dezen man is dus de innerlijke overtuiging
een goede basis om zich ernaar te richten. Bij
hem is in wezen die innerlijke geneigdheid niet
anders dan het in hem levend geworden en door
hem levende openbaringswoord Gods.

Maar bij vele andere mensen komt het afwezig
zijn van instemming met de theoretische beschou-
wing die men toestemmen moet, voort uit een
gebrek. Er is bij dezulken niet geweest een
ernstig verwerken van datgene, wat als voorwerpe-
lijke waarheid voor hen vaststaat. Niet alsof dat
bij ieder even gemakkelijk is; velen hebben jaren-
lang een onjuiste opvatting gekoesterd; bij menig-
een gaat de eisch van de waarheid in tegen een
typischen karaktertrek en meer dan eens tegen
een gevoelsbinding aan een overigens toch onjuiste
houding of aan een onware voorstelling.

Nu zijn we echter juist gereformeerd om aan
ons zelf altijd door te reformeeren.

Dat betekent dat we altijd weer de roeping
hebben om, zoodra we een conflict ontdekken bij
ons zelf, tusschen toestemmen en instemmen, ern-
stig met Gods Woord in de hand te onder-
zoeken waar de fout ligt, in het theoretisch betoog,
dat we toe moeten stemmen, of in een neiging van
ons hart, die ons van instemming afhoudt.

J. W.

**Vorkeerd adres: een vraag betreffende het boek
Prediker.**

Onbekende hand zond mij verleden week het ver-
slag van de kerkeraadsvergadering der Geref. Kerk
te Driebergen, en deze week een toelichting op
dat (mij in het eerst niet-duidelijke) verslag. Uit
het nr. v. 3 Oct. (Driebergsche Kerkbode) knip ik
heel deze toelichting:

Toelichting op het kort verslag van den Breeden
Kerkeraad van 16 Sept. j.l. blijkt niet ongewenscht.
Ondergeteekende schreef daarin:

"Nog wordt gesproken over uitspraken van leeraars,
die niet geheel overeenkomen met onze heilijdenis, en
wordt betoogd, dat dit geen aanbeveling verdient."

Laat mij de zaak maar even nader mededeelen, en
ik heb hoop, dat er geen ongerustheid meer overblijft.
Door mij werd ter sprake gebracht (reeds in een
vorige vergadering) dat elders door een dominee ge-
zegd zou zijn, dat het boek Prediker niet van Salomo
was. Dit vond ik niet geheel in het reine, daar deze
bewering strikt genomen afwijkt van art. 4 onzer
Belijdenis. Inmiddels is door mij aan dezen leeraar
geschreven in dien geest en dit op de meest stellige
wijze toegestemd in Z.Eerw.'s antwoord: dat voor deze
zaak dan eerst in dien zin door een leeraar onze kerk
mag geleerd worden, als hierover door de Synode
alzo besloten is.

Op die vergadering werd toen ook ter sprake ge-
bracht de vraag of de brief aan de Hebreë van
Paulus was?

Ook hierover werd op 16 Sept., toen onze eigen
leeraar weer aanwezig was, in denzelfden geest ge-
sproken.

Het is duidelijk, dat van eenig tuchtgeval of ket-
terij hier geen sprake is.

Dat zou trouwens niet op den breeden Kerkeraad,
maar ter eerste instantie op den smallen Kerkeraad
thuis behooren.

Degenen, die zich dus over de hierboven aangehaalde
tirade meenden te moeten verontrusten, kunnen m.i.
gerust zijn, want ik heb door onze voorgangers hier
geen ketterij hooren verkondigen, en van mijn mede-
amtsdragers heb ik zulks ook niet gehoord.

Wel heb ik echter bezwaar, ja onoverkomelijk be-
zwaar, als het waar mocht zijn, dat er door mannen
uit onze Geref. Kerk sommige beschouwingen gegeven
worden, die naar mijn bescheiden meening met de
kennelijke uitspraken van de Heilige Schrift lijnrecht
in strijd zijn.

Als de Redactie mij dit toestaat, zal ik D.V. op dit
laatste in de Kerkbode nader terugkomen.

C. K.

Tot zoover de Drieb. Kh.

Ik weet natuurlijk niet, wie die predikant is, die
buiten Driebergen heeft gesproken, en daarna door
den mij onbekenden ondertekenaar van dit stukje
is aangeschreven; ik zelf zou wel in de termen
vallen, maar heb er geen brief over gehad uit
Driebergen.

En ook zou ik in geen geval hebben geantwoord,
wat hier geantwoord is.

Immers, ik zou dan tegelijk veroordeelen de
dienaren des Woords (naar art. XIII) Dr C. v.
Gelderen (Korte Verkl. Koningen, I, slot) en Dr
G. Ch. Aalders (Chr. Encycl.), en tevens 2 andere
dienaren des Woords: Dr B. Wielenga, (De Bijbel
als boek v. Sch., 1e druk, 142) en K. Schilder
(Christus in Zijn Lijden, II, 42, v.).

Nu is het m.i. overbodig, de vraag hier te be-
spreken, of deze vier¹⁾ dienaren des Woords al
of niet geoorloofde dingen doen. Dit alleen wil ik
opmerken:

of dit op een officiële plaats geschreven kerke-
raadsverslag is toch niet door den kerkeraad offi-
cieel vastgesteld;

of het is dit wel (ondanks de ondertekening door
een persoon, zonder vermelding van qualiteit).

In het eerste geval geloof ik, dat ook dit ver-
slag weer duidelijk maakt (wat reeds eerder be-
toogd werd) dat kerkeraaden hun verslagen zelf
moeten vaststellen, eer ze aan de pers worden
overgegeven. Want nu komt er in de pers een
meening van een particulier persoon naar voren

¹⁾ Immers, ook dr W. geeft de mogelijkheid toe, dat Pr. niet
van S.'s eigen hand is; waarmee dus de door C. K. gestelde
„grens" overschreden is.

(gegeven n.l. het gestelde geval), die een kwestie
aan de orde stelt op een mij al te onzekere wijze.
„Al te onzeker", zei ik; immers ieder kan lezen,
wat hierboven aangehaald werd; daarom is het
voorzichtige: „indien het waar mocht zijn"
m.i. onnoodig. Men kan gerust zeggen: daar en
daar staat het duidelijk te lezen. Dat iemand, van
wat staat of rang hij ook zij, zijn eigen „bescheiden
meningen" publiceert, dat kan best zijn, — mits
niet op de plaats, die voor officiële kerke-
raadspublicaties gereserveerd moet blijven.

In het tweede onderstelde geval evenwel zou
de kerkeraad van Driebergen er aan herinnerd kun-
nen worden, dat klachten over „beschouwingen",
die naar des kerkeraads bescheiden, doch niettemin
officieel gepubliceerde meningen „met de kenne-
lijke uitspraken van de Heilige Schrift lijnrecht in
strijd zijn" in eerste instantie moeten gebracht wor-
den niet in de pers, doch ter den kerkeraad uit
het kerkverband welbekende plaats. Let wel: ik heb
niets tegen bespreking van publieke dingen in de
pers; maar kerkelijke handelingen als zoo-
danig hebben nu eenmaal een vaste orde.

Natuurlijk doe ik dus niet een verzoek om iets
in eenigen doofpot te doen; trouwens, dat zou te
dwaas zijn voor wie wat C. K. verontrust, reeds
lang publiceert als eigen meening. Het is ook
niet een poging, om „kwesties" tegen te houden.
We kunnen nog best een kwestie-tje erbij hebben,
als de kerkeraad van Driebergen nog niet genoeg
heeft aan het geval-Ubbink, dat reeds aangekondigd
werd. Het is alleen maar een poging, om, als men
„onrust" heeft, daarvoor een wettigen uitlaat aan
te wijzen. Werp het kerkverband niet weg: „er is
een zegen in".

K. S.

Jokkeentjes.

Den heer Nieuwpoort, theol. cand. schreef ik, in
ons blad, geen „antwoord" te zullen geven,
omdat hij eigenlijk niets „vroeg": hij wist immers
bij voorbaat reeds hoe het afloopen zou, als ik
op zijn „vragen" antwoordde (want ik zou zeker
triumfantelijk uit den strijd te voorschijn komen,
orakelde de verzekerde heer). Thans wordt hiervan
door den heer N. gemaakt: ds S. wil niet antwor-
den, „tenzij dan, dat ik er eerlijk blijf van geef,
geen eigen opinie te hebben". — Ik schreef, dat
ik mijn belofte tot nadere toelichting van mijn
allereerste beweringen handhaafde voor iederen
lezer, die eerlijk zou vragen (ik kan het ook
niet helpen, dat er tot nu toe geen mensch vroeg
om nader bewijs). De heer N. maakt er nu van,
dat de lezers van „De Ref." mij (volgens mijzelf
dan) „zeker maar onvoorwaardelijk moeten geloof-
ven". En dan draaft de heer N. lustig door. Ik
heb hem niets meer te vertellen, geef nu ook maar
geen antwoord meer, maar constateer alleen, dat
men onder de redactionele vleugelen van dr J. G.
Geelkerken erg veel mag.

O ja, de heer N. deelt nog mee, dat hij al 34 jaar
is. Dat wist ik heusch niet. Ik herstel de fout.
Overigens kan men ook „jong" zijn in de weten-
schap. Men moet wel alzo „jong" zijn, om een
synode, onverschillig welke, een „klucht"
te noemen; dat is altijd in elk geval onwetenschap-
pelijk. Zelfs de zetter van Woord en Geest moet
aan dit dialect nog weenen (het was ook een eerste
nr. bij een nieuwen uitgever). De man maakte
van „een klucht": „eu Dordt". Pleit voor dien
zetter.

K. S.

Het Gereformeerde leven in het buitenland.

Nu de Synode te Arnhem in 1930 goedkeurde, dat
de Deputaten voor de Correspondentie met de
Buitenlandsche Kerken afgevaardigden zouden zen-
den naar de bijeenkomsten van de Presbyteriaan-
sche Alliantie, was het niet zonder belang welken
indruk het bezoeken van de eerste bijeenkomst
dier Alliantie na dit besluit zou maken.

De Conferentie werd dit jaar gehouden van
16—23 Sept. te Mazamet (Dep. Tarn, zuiden van
Frankrijk). Aan Prof. Aalders van de Vrije Uni-
versiteit en den ondergeteekende was door Depu-
taten opgedragen de Gereformeerde Kerken te ver-
tegenwoordigen.

Wij waren de eenigen uit Nederland.

Van de meeste landen van Europa waren afge-
vaardigden der Presbyteriaansche (Gereformeerde)
kerken aanwezig. Behalve de voorzitter Prof. Cur-
tis (Edinburgh), waren er tegenwoordigers van de
Church of Scotland, van de niet-vereinigde United
Free Church, benevens van de Oude Free Church
(van de laatste Dr Renwick, zendeling in Peru).
Voorts waren er afgevaardigden van de Belgische
Zendingkerk, van den Reformierten Bund uit
Duitsland, uit Tjecho-Slovakye, Hongarije, Italië,
Joego-Slavië, Litauen, Roemenië, Griekenland en
Spanje. Van de Fransche afgevaardigden noemen
we Merle d'Aubigné, Dr Pannier, Dr Monod, Prof.
Clavier (uit Montpellier), de leider der Zending
D. Couve. Hongarije was vertegenwoordigd door
Prof. Kovats, Zwitserland door Prof. Choisy, Dr
Keller en Prof. Thiebaud.

Mazamet, een kleine industrie-stad met plm. 20
duizend inwoners, ligt aan den voet van de Mon-
tagne Noire, een der uitloopers van de Cevennes,
en heeft een belangrijk deel Protestanten onder
hare bewoners.

Het stadje ligt niet ver van Montauban, de
vroegere zetel van de thans naar Montpellier over-
gebrachte Theologische Faculteit, aan welke fa-
culteit de naam van E. Doumergue is verbonden.
Toen op de doorreis een oponthoud van den trein
ons noopte te Montauban te vertoeven, was de
verrassing niet gering, den beroemden schrijver
over Calvin aan te treffen in het oude „Institut
Jean Calvin".

Leek dit een „toeval" — de verdere ervaring te
Mazamet deed ons veeleer een bijzondere leiding
zien in het ontmoeten van den man, wiens werken
in Frankrijk niet alleen groote waardeering von-
den, maar ook onder Gods bestiering blijkbaar
mochten voeren tot wat een der sprekers ter con-
ferentie noemde „un mouvement doctrinal déter-
miné". Want indien één indruk sterk sprak in de
dagen, die we in Frankrijk doorbrachten, dan was
het wel de kracht van de nieuwe loten uit den
ouden stam van het Calvinisme in Frankrijk. Im-
mers trof zoowel de groote belangstelling onder
de bevolking, die de Conferentie met bijzondere
hartelijkheid ontving en bij iedere openbare sa-
menkomst in grooten getale opkwam, als verschil-
lende uitingen, die zooveel bijdroegen tot den toon,
welke het samenzijn beheerschte. Op den Zaterdag-
avond vond een ontvangst plaats in de ruime
villa van Dr Bonneville, een der leiders van het
kerkelijk leven. De aanwezigen, waaronder zich
vele ingezetenen en autoriteiten van Mazamet be-
vonden, genoten in het fraaie huis en den electrisch
verlichten tuin van de hartelijkheid van den gast-
heer, die zelf aan het slot een mooie toespraak
hield, waarna we met psalmgezang, Schriftlezing
en gebed het samenzijn eindigden.

Was dit een belangrijke bijkomstigheid, als een
der hoofdzaken mag wel worden vermeld een uit-
spraak van Dr Merle d'Aubigné, die met nadruk
verklaarde „nous sommes entrain de re-
devenir une église calviniste" (we zijn
weer op weg een calvinistische kerk te worden).
In denzelfden zin sprak Dr Monod, daarbij op ietwat
ironischen toon de verklaring voegende „quant à
Barth, nous le laissons à des peuples d'autre langue"
(Barth laten we aan volkeren met andere taal). Met
blijdschap vermeldde een aanwezige student, groot
bewonderaar van Prof. Leclerc, dat te Parijs thans
niet minder dan 10 Calvinistische studenten zijn. Dit
wat Frankrijk betreft. Niet minder verheugden, wat
andere landen aangaat, de mededeelingen van Dr
Darko uit Roemenië en Dr Glöckner uit Novi Sivas
(Joego-Slavië), dat hun kerken weer den Heidel-
bergschen Catechismus hadden aanvaard.

Wat er ter Conferentie werd verhandeld? Be-
halve rapporten omtrent het Presbyteriaansche
kerkelijk leven in Oostelijk Europa, de Slavische
wereld en de Roomsche landen, was er een zitting
gewijd aan „het Presbyterianisme en de ecume-
nische beweging", waarbij ook prof. Aalders het
woord voerde. De eenheidsbewegingen, die door de
namen Stockholm en Lausanne worden gekarakte-
riseerd, doen de vraag rijzen of er ook voor een
eenheidsbeweging van de Presbyteriaansche ker-
ken van Gereformeerde confessie plaats is. Toen de
Presbyteriaansche Alliantie werd opgericht, (1875),
dacht men er allermint aan, dat eenmaal de
vraag naar eenheid onder de kerken der wereld
in zoo sterke mate de geesten zou bezighouden
als thans het geval is. Nu de Alliantie bestaat,
verwondert het niet, dat van dit bestaan een dank-
baar gebruik wordt gemaakt om de eenheidsbewe-
ging te bevorderen. Eigenaardig echter is het, dat
de vurigste voorstanders van de eenheidsbeweging
gevonden worden onder hen, die er niet zoozeer
oog voor schijnen te hebben, dat de Presbyteriaan-
sche Alliantie allereerst haar betekenis moet ont-
leenen aan een gemeenschappelijk bevorderen van
de Gereformeerde beginselen.

Tot twee opmerkingen geeft dit aanleiding. Aller-
eerst wat betreft de eenheidsbeweging zelf. De
Roomsch-Katholieke kerk heeft hare wereld-eenheid
in den „stedehouder Christi". Doch deze kerk heeft
die eenheid gesteld in de plaats van het algemeene
priesterschap der geloovigen. Het Presbyterianisme
brengt deze laatste waarheid naar voren, maar derfi
de middelen in z'n kerkelijk leven om aan de
eenheid uiting te geven, een eenheid, die toch
Calvin zelf zoo warm voorstond.

De tweede opmerking is deze. De eenheidsge-
dachte vindt meest bevordering bij hen, die op
het stuk van het beginsel „rekkelijk" zijn. We den-
ken daarbij vooral aan sommige der Schotten en
Zwitsers. Mag dit een reden zijn voor ons Gere-
formeerden om ons geheel aan de Alliantie te ont-
trekken? Veeleer schijnt het roeping om in die
Alliantie de stem te laten hooren, die vermaant
het beginsel der autoriteit van Gods Woord voorop
te stellen.

Verder werd op een der zittingen van de confe-
rentie behandeld de vraag hoe het moderne onge-
loof tegen te gaan. Prof. Clavier uit Montpellier
hield een schoon betoog, daarbij o.a. de groote be-
teekenis der moderne psychologie naar voren bren-
gende.

Een andere zitting was gewijd aan „de recon-
structie van het kerkelijk leven in Europa", welk
onderwerp door schrijver dezes werd ingeleid.

Oberconsistoriaalrat Schreiber uit Berlijn was uit-
genoodigd over de betekenis van Luther te spre-

ken. De gelegenheid dit te doen op Franschen bodem — niet onwaarschijnlijk door het hoofdbestuur met bepaalde intentie geboden — had den geestdriftigen Germaans iets meer zelfbeperking moeten doen betrachten. Zijn wat al te vurig betoog gaf echter aanleiding tot een discussie over den invloed van het Calvinisme, welke discussie, hoewel kort, den geest der Conferentie eigenaardig afteekende.

Drukbezochte openbare samenkomsten werden in de verschillende kerkgebouwen viermaal gehouden. Onderwerpen waren: de jeugdbeweging, evangelisatie en zending. Een avond spraken Prof. Choisy uit Genève en Prof. Barnaud uit Montpellier over Zwingli. Op den laatsten avond had een afscheids-samenkomst plaats, waarbij schrijver dezes als laatste spreker het woord voerde. Op een namiddag ontving het Gemeentebestuur de leden der Conferentie ten stadhuis. Namens de stedelijke overheid deed, aangezien de burgemeester, een Protestant, ongesteld was, een der wethouders het woord. Deze, hoewel Rooms, sprak op hartelijke wijze over de taak van 't Christendom tot bewaring van den vrede. Niet minder vermeldenswaard is de toespraak, daarna gehouden door den afgevaardigde van 't district, het parlementslid Reille-Soult, eveneens Rooms, die in een van Fransche welsprekendheid fonkelend betoog dezelfde gedachte met vuur ontwikkelde.

Interessante momenten voor ons, die de Conferentie bijwoonden. Maar, zal men zeggen, hoe is nu uw oordeel over het geheel? Hebt ge geen critiek? Wellicht zal de opsomming van de veelheid der onderwerpen u den indruk van het teveel hebben gegeven. We willen het niet tegenspreken. Het program scheen niet voldoende doordacht en naar de leidende gedachten gegroepeerd. Vooral deed dit de gelegenheid voor dieper gaande discussie ontbreken.

Voor de toekomst, die we de Presbyteriaansche Alliantie toewenschen, zouden we meer lijn, vooral meer belijning naar het Gereformeerd beginsel willen betrachten zien.

We willen hier echter deze critiek niet verder uitwerken. En we mogen niet aan de critiek het laatste woord laten. Want er was in het samen-zijn bezieling en stichting, die ons hart verwarmde.

Niet het minst denk ik daarbij aan een bijeenkomst ter herdenking van de dagen der vervolging.

Op de bergen had een openlucht-samenkomst plaats. Bij de Pierre Plantée, de plaats waar Corbière le Sicardie in 1689 om zijn geloof werd omgebracht, aan welke gebeurtenis een monument van graniet is gewijd, waren uit den ganschen omtrek van de streek, waar een belangrijk deel van de bevolking steeds Protestantisch bleef, honderden bijeengekomen. Diep trof het ons gemoed, toen we de samenkomst aanvingen met het zingen door alle aanwezigen van Psalm 68:1 en 2 op de ook in onze kerken gebruikelijke wijze!

Zoo mochten we daar in het verre land samen uiten, wat ook voor onzen tijd zoo noodig is te verwachten, dat „de Heere zal opstaan tot den strijd”. En we mochten met de geloovigen van alle landen als „het vrome volk in God verheugd” samenstemmen:

Bereid den weg, in Hem verblijd,
Die door de vlakke velden rijdt.
Zijn Naam is Heer der Heeren.

A. J. L. VAN BEECK CALKOEN.

Ina Boudier-Bakker en haar werk.

V.

De behandeling van het onderwerp „Ina Boudier-Bakker en haar werk” vervolgende en aansluitend bij wat ik in het vorig artikel zeide over de psychologische kracht van haar romans, wijs ik thans op „Bloesem”, de pendant van „Kinderen”, en op „Het Spiegeltje”, als belangrijke punten in de ontwikkelingslijn. Het eerstgenoemde nu ter zijde latend, omdat „Kinderen” dit genre besproken is, vestig ik de aandacht vooral op het tweede boek, weer een roman, maar nu van ander karakter dan „Armoede”, n.l. een emancipatoroman.

„Kan geen verwondering wekken, dat Ina Boudier-Bakker ook over deze materie geschreven heeft en evenmin — ik zeg dat met het oog op de critiek, die op dit boek geoefend is — dat zij er zóó over geschreven heeft. In Marianne Roske, de hoofdfiguur, heeft de Schrijfster haar kijk gegeven op de kwestie, die de emancipatoroman aan de orde stelt: de vraag naar de levensbevrediging van de moderne jonge vrouw. En dan zien we haar oordeel hier weer als opomwonden oerlijk, tegenover de talloze verworpen voorstellingen die we elders in de romanliteratuur vinden. Marianne is zangeres van internationale beroemdheid: een bloemenrijkdom wordt om en over haar uitgestrooid zoovaak ze optreedt. Maar gelukkig is ze desondanks niet. Haar heele hart gaat uit naar Koen, en in hem naar het gezin en de gezinszorg. Midden onder een concert-triomp kan ze de hunkering voelen naar een huiskamer met een paar kinderen en

die hunkering is zoo groot, dat ze haar werkelijk bestaan als lichtloos en ellendig ziet. Geestelijke armoede dus weer, ook bij de moderne werkende vrouw. Maar — ik zei het eerder — Ina Boudier-Bakker gaat verder. Ze wijst ook aan, dat men toch in de armoede niet hoeft te verkommen, zoo men zichzelf slechts te overwinnen weet.

Koen, de man naar wien Marianne's hart uitgaat, is getrouwd en, hoe groot ook zijn liefde voor haar is geworden, hooger stelt hij zijn plicht. En zoo wordt de liefde voor Marianne een illusie. Maar nu vergaauwt ze niet in uitzichtloze ellende, doch na een periode van begrijpelijken strijd, zoekt en vindt ze den levensinhoud in haar werk en haar bestaan. En zoo is „Het Spiegeltje” weer heel kenmerkend een boek van Ina Boudier-Bakker in de analyse van het „geval”, zoowel als in de oplossing.

Maar — ik wees er reeds op, toen ik een overzicht gaf van het werk der Schrijfster — dit boek staat ook weer aan den ingang van een nieuwe groep van geschriften, die, waarin we den laatste trek van het beeld der Schrijfster vinden.

De geschiedenis van Marianne Roske toch is de duidelijke demonstratie in verhaal-vorm van de meening, dat voor een vrouw alleen werkelijke levensbevrediging te vinden is in de vervulling van de taak, die voortvloeit uit het moederschap. In haar diepste zijn, aldus Ina Boudier-Bakker, is een vrouw moeder, haar heele ziel, gansch haar wezen is aangelegd op dat wondergeheel van sentimenten, dat ligt opgesloten in het moeder-zijn. En die gedachte is het, die ze scherp en onomwonden, zooals zij dat doet, poneert in al haar volgende geschriften: „de Moderne Vrouw en haar tekort”, „Moeders”, „Springvloed”, „Twee Voeten”, „De Klop op de Deur”.

Daarmee dan ontbloeit voor ons oog een derde, rijkkleurige bloem in den tuin van haar werkzaamheid, een bloem, die we al aanstonds in haar werk hebben zien knoppen. Want, als ik u er op wijs, stemt ge het mij toe — heel haar werk door, van het eerste boek af, zien we de moeder-figuur. Die is er, altijd en overal. Zwak eerst nog in de Moeder uit „Het Verleden”, de moeder uit „Wat komen zal”, de moeder uit „Het beloofde land”, maar dan allengs groeiend tot een in-liefdesterke, rijke, overwinnende figuur, in de moeder uit „Het hoogste recht”, in de moeders uit „Ongevoeten dingen” (de schets „Hagar”), en „De Straat”.

— En dan zien we in de laatste geschriften die moeder-gestalte alléén; naar haar groeit ten slotte heel de werkzaamheid van deze Schrijfster toe. Want, als onstreeks 1920/1921 de emancipatie-gedachte verworden gaat tot een pleiten voor zelfbestemmingsrecht, slingert ze haar temperament-volle brochure „De Moderne Vrouw en haar tekort” de wereld in, die, na een vlamdend betoog over de armoede van de moderne vrouw (daar heeft men weer de geestelijke armoede) eindigt met de woorden: „de geest der moeders is het, die de wereld maakt”. En als die brochure veel stof opjaagt en veel tegengeschrift uitlokt, komt ze met de novelle „Moeders”, waarin ze met helle kleuren teekent, hoe iedere vrouw moeder is in haar eigenlijkheid, niet slechts Tea Lamers, de om het moederschap dwingende hoofdfiguur, maar al de vrouwen uit het door kinderziekte bezochte dorpje. En in „Twee Voeten” betoogt ze hetzelfde, kalmer wel, maar niet minder indringend, zoogood als in meer dan één figuur uit „De Klop op de Deur”.

En zie nu eens, na dit alles, de groote lijnen van het beeld der Schrijfster: ze analyseert het leven, ziet overal de donkere plekken van leegte en vergeling — maar zet centraal de moeder en het kind, dat is, ze wijst aan, dat de volle, koesterende levenswarmte te vinden is in en te putten is uit de echte, wezenlijke verhouding van moeder en kind. Want in de liefde en de zorg voor het kind is het leven der moeder rijk en vol, en uit die liefde put het kind, straks man of vrouw, de kracht, om in het leven gelukkig te zijn.

Om dit thema groepeeren zich al de vele figuren die we in het werk van Ina Boudier-Bakker vinden.

In allerlei verhoudingen teekent ze het leven zonder deze liefde of de sterke kracht daarvan in het verleden, die den ouderdom overglanst. Typisch b.v. is de figuur van de oude vrouw, die is verward omdat ze gebrek geleden heeft aan liefde en niet de gelegenheid heeft gehad liefde te geven. Zie maar de domineesvrouw uit „De Straat”, de fabriekseigenares uit „Machten” (schets Angst), de oude moeder uit „Ongevoeten dingen” (schets Een pleit). Typisch is ook de figuur van het kind, dat moederliefde onbevoert: Dirk uit „Kinderen”, de onderwijzersdochtertjes uit „Bloesem” en daartegenover het kind, dat de koestering van die liefde als bezit heeft leeren kennen („de Oudste” en „Jetje” uit „Kinderen”). Ik noem ook in dit verband weer „De Klop op de Deur”, dat van beide kinder-gestalten meer dan één voorbeeld geeft, zooals het ook de verschillende moeder-figuren kent. In den breede heb ik hierover gehandeld in het Januari-nummer 1931 van het tijdschrift „Stemmen des Tijds”, zoodat ik den lezer, die de gegeven karakteristiek op dezen roman wil toegepast zien, daarheen verwijst.

Als ik dan nu, nadat we de geheele ontwikkelingslijn der Schrijfster hebben gevolgd, tot een samenvatting moet komen, die het karakter van haar werk aangeeft, dan is het deze: Ina Boudier-Bakker is de Auteur die de geestelijke armoede teekent, als oorzaak daarvan aanwijst gebrek aan liefde en daaruit voortkomende levensleegte, en als remedie noemt het moederschap van de vrouw op de basis van een gezond en gelukkig huwelijksleven. Want „de geest der moeders is het, die de wereld maakt”.

Misschien zegt iemand: dan heeft deze moderne Schrijfster toch weinig moderns.

Inderdaad, Ina Boudier-Bakker heeft weinig moderns. Want de moderne mensch, die poseert als denker en, prat op de wonderen der techniek, het air heeft van wereldveroveraar, is allermint van geestelijke armoede overtuigd, erkent bij zichzelf ook niet het gebrek aan liefde, waarvan zij spreekt en wil heeltemaal niet weten van het moederschap als hoogste vervulling van het vrouwenleven, noch ook van het huwelijk als levensbasis.

Neen, voor lezeressen, die alleen genieten kunnen als ze worden binnengeleid in een milieu van bibelots, bonbons, parfums, of in de zweele atmosfeer van een chic restaurant of een dancing-palace — voor zulke lezeressen heeft het werk van Ina Boudier-Bakker geen bekoring. Zij kunnen beter zich vinden in de romans van Mevr. van Ammers-Küller of Willy Corsari.

En ook in dit opzicht heeft Ina Boudier-Bakker niets moderns, dat ze niet werkt met de literaire confetti van dezen tijd: Freudianisme, citaten uit een of anderen Franschen dichter of schrijver, quasi-philosophisch gepraat over het leven en de levensverschijnselen.

Van al die roman-foefjes die evenzovele speculaties zijn op publieke waardeering, wil zij niet weten. Want — en dat verklaart alles — ze drijft niet met den stroom van het moderne leven mee, maar ze zet er zich schrap tegen in en dat te meer, naarmate het moderne leven moderner wordt.

Armoede is dat alles voor haar — geestelijke armoede. — Met haar onverbiddeijken waarheidszin ziet ge onder al die fonkelende en ruischende uiterlijkheid de geestelijke verkommering, den hongersnaar levensinhoud. En daarom heeft ze voor het moderne geslacht meer betekenis, zal ze ook in het geheel der latere nederlandsche literatuur een blijvende plaats behouden, dan de Auteurs, die naar de moderne levenshouding zich in hun werk hebben georiënteerd.

C. T.

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELUKE SCHETSEN

Jeugd en Jeugdbeweging.

III.

Het cultuur-element in de moderne Jeugdbeweging. I.

Wij moeten echter nog breder en dieper op dit verschijnsel, aangeduid door den term: „moderne jeugdbeweging” ingaan. Immers, reeds in den naam ligt opgesloten, dat deze beweging in onlosmakelijk verband staat met den modernen tijd. Zij is een teeken van onzen tijd en zal haar vruchten ook hebben voor de toekomst.

Wij spreken van den „modernen” mensch en van het „moderne” denken en gevoelen, zoo ook van de „moderne” Jeugdbeweging. Waar de „moderne” Jeugdbeweging een teeken is van den „modernen” tijd en van het „moderne” denken, voelen en willen, zullen wij om haar te verstaan allereerst moeten vaststellen het karakter van dezen onzen „modernen” tijd. Dit is geen gemakkelijke taak. Allereerst heeft men opgemerkt, dat alle cultuurhistorische termen, en dat is ook deze, lijden aan inflatie, aan opblazing. „Toch, wij ervaren het, er is zoo iets als de geest van een eeuw, de geest van den tijd, dien wij overal ontmoeten, iets, dat beslag legt op het denken en willen van de menigte, dat spreekt uit de kleding, dat ons tegemoet komt in het lied, dat de publieke opinie beheerscht, de vreugd in het leven leidt, dat het ideaal als biedt en als ideaal gegrepen wordt, dat zich inzonderheid uit in de zonden der eeuw.”¹⁾

Men heeft getracht deze onze eeuw nu te kenschetsen, om zodoende het „Leitmotiv” van alle beweging van onze dagen te kunnen aangeven en daarnaar de verschijnselen te kunnen beoordeelen. Wat is nu dit kenmerk? Er is gezegd, dat het kenmerk dezer eeuw is, dat zij geen kenmerk heeft. Een wirwar van verschijnselen treft ons oog. Dat is dus eigenlijk gezegd: onze eeuw is de chaos, de anarchie, de ontbinding. Zoo komen we op de lijn van Spengler's suggestief boek: „Der Untergang des Abendlandes”. Dr H. Colijn noemde onzen tijd den tijd van het razende tempo.

Er zijn echter anderen, die zich niet tot het negatieve bepaald hebben, maar een positief kenmerk hebben trachten

aan t
tijd te
uitges
schijn
menigv
ningen
merken
natuurl
wikkeli
ontwik
leven i
tiek, u
tivism
gen zij

Dr
ons in
twee
hem s
Er is e
voelen
tweesp
wetens
Er i
dat he
bracht
het on
van a
weten
selen.
nis van
schap
en geh
gedach
weet h
En de
maakt
andere
daarbij
den in
de ma
Machte
des Le
vom F
fluss d
natuwr
kelsche
„die S
wald
Abend
zaak s
Christe
wörter
Benfey
Echt
zoo gr
nen, d
nieuw
nu he
unbed
eigner
gleich
eine J
in der
gung
Jugend
lebens
ist im
wegun
regte
Ho
waar
woord
verloot
in die
zelve
gaan,
bels
eng
gang
en ze
Dit R
„Is or
ger?”
volgen
1. I
zedelij
is dar
2. E
3. E
meent
is te
4. W
ring
5. E
der je
hande
tijden
den g
6. E
tueel
Een
clus
volger
1. E
jeugd
met d
zoover
2. E
ander